

РЕЦЕНЗІЇ

УДК 528.04

К. Бурак, Є. Ільків, Р. Рудий

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

НОВІ НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДИСЦИПЛІНИ “ГЕОДЕЗИЧНІ ПРИЛАДИ”

Якість підготовки інженера-геодезиста, мабуть найбільше з усіх інженерних спеціальностей, залежить від глибини знань такої дисципліни, як “Геодезичні прилади”. Значною мірою і прогрес геодезичної галузі залежить від сучасних досягнень геодезичного приладобудування. Так розвиток GPS технологій на наших очах перетворив вищу геодезію в науку, яка вивчає і вирішує навіть геопланетарні проблеми. Тому появу геодезичної трилогії, а саме: О.І. Мороз, І.С. Тревого, Т.Г. Шевченко *Геодезичні прилади: Навч. посібник.* – Львів: Нац. ун-т “Львівська політехніка”, 2005. – 264с.; Т.Г. Шевченко, О.І. Мороз, І.С. Тревого. *Геодезичні прилади: Підручник.* – Львів: Нац. ун-т “Львівська політехніка”, 2006. – 464с.; І.С. Тревого, Т.Г. Шевченко, О.І. Мороз. *Геодезичні прилади: Практикум.* – Львів: Нац. ун-т “Львівська політехніка”, 2007. – 196с.; важко переоцінити. Автори взяли на себе обов’язок вивчити, проаналізувати і відібрати матеріал з величезного обсягу інформації, розкиданої по різноманітних джерелах новітньої спеціальної наукової літератури, нормативних документах, технічній документації сучасних геодезичних приладів і навіть рекламних видань. Підручник містить і опис власних досліджень та авторських свідоцтв.

Зміст видань повністю відповідає програмі курсу “Геодезичні прилади” напряму 6.0709 “Геодезія, картографія і землеустрій”. Матеріал досконало методично опрацьований, зокрема виділено і видано окремою книжкою практикум з дисципліни. За це автори безумовно заслужили подяку не тільки від студентів, яким значно полегшили вивчення дисципліни, але і від викладачів. Наявність таких розробок істотно полегшує створення методичної документації і викладання курсу.

Для часткового ознайомлення зі змістом вказаних книжок наведено назви розділів, зокрема в підручнику:

1. Відомості з геометричної оптики. Оптичні деталі геодезичних приладів.
2. Оптичні системи геодезичних приладів.
3. Відлікові пристрої геодезичних приладів.
4. Рівні. Компенсатори нахилу.
5. Основні системи та інші механічні пристрої.
6. Теодоліти.
7. Нівеліри.
8. Загальні відомості про прилади для вимірювання віддалей і визначення положення точок.
9. Тахеометри і кіпрегелі,
та практикумі:
 1. Короткі відомості з геометричної оптики про оптичні деталі та оптичні системи геодезичних приладів.
 2. Будова точних оптичних теодолітів.
 3. Відлікові пристрої геодезичних приладів.
 4. Приклади роботи електронними тахеометрами.
 5. Відлікові пристрої нівелірів.
 6. Дослідження відлікових пристроїв.

7. Дослідження рівнів та компенсаторів нахилу.
8. Дослідження і деякі перевірки кутомірних приладів.
9. Дослідження і деякі перевірки нівелірів.

Вихід у світ вказаних книг після затишшя в період з 1990–2000 рр. є безумовно вагомим заслугою авторів.

Нові навчальні видання з'явилися більш ніж через 20 років після фундаментальної праці: А.Л. Островський, Д.Н. Малич, В.Г. Гребенюк. Геодезическое прибороведение. – Львов: Высшая школа, 1983 – 208с.; – а тому звичайно містить багато нового матеріалу, який не міг увійти в цю працю. Відзначимо також, що книжки, які рецензуються, з'явилися по суті одночасно з аналогічними виданнями за кордоном, що ще раз підтверджує їхню актуальність. Порівняльний аналіз, на наше переконання, не свідчить про якість переваги зарубіжних видань.

Звернемо увагу також на те, що відзначені книжки є одними з перших з дисципліни “Геодезичні прилади” українською мовою. Вони написані грамотною технічною українською мовою, що дає можливість викладачам, студентам, спеціалістам поновити свій фаховий мовний баланс якісною геодезичною термінологією. Тому авторам довелося виконати велику роботу з становлення геодезичної термінології в цій галузі. Відчувається також праця висококваліфікованих рецензентів – відомих вчених, докторів технічних наук проф. Я.М. Костецької, проф. П.Г. Черняги і проф. В.М. Мельника.

У геодезичній трилогії детально розглянуті питання будови, перевірок, досліджень оптико-механічних геодезичних приладів. Але значне місце відведено для цифрових нівелірів, електронних тахеометрів, супутникових систем.

Як побажання, на нашу думку, враховуючи, що основне призначення цих видань бути навчальною літературою з вивчення курсу “Геодезичні прилади”, не зайвим було б дати в них питання для самопідготовки. Хотілося б також, враховуючи наукові інтереси авторів та їхні досягнення в галузі спеціальних інженерно-геодезичних робіт, побажати їм віднайти сили і створити подібний підручник з вивчення спеціальних геодезичних приладів для геодезичного контролю геометричних параметрів та деформацій будівель споруд та технологічного обладнання.

Без сумніву, три розглянуті нові геодезичні книжки є дуже своєчасним, оригінальним та вкрай потрібним навчальним виданням як для студентів, так і аспірантів, викладачів та працівників геодезичного виробництва. Зазначимо, що в нашому університеті нові видання з успіхом використовують з 2006 року в навчальному процесі, вивчаючи дисципліну “Геодезичні прилади”.